

BUNUL ECONOM

REVISTĂ PENTRU AGRICULTURĂ, INDUSTRIE ȘI COMERCIU

ORGAN AL: „Reuniunii Economice din Orăștie“ și „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România și străinătate 10 lei pe an.

APARE:

În fiecare Duminică.

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Institutele naționale boeme.

În Boemia locuiesc două popoare mai însemnate: Boemii (Cehii) și Germanii. Cei dintâi fac 3,930,093 suflete sau 62%, iar cei din urmă 2,337,013 suflete sau 37%. Aceste două popoare nu s-au prea pot vedea cu ochi buni nici pe terenul politic, dar nici pe cel social. Din cauza aceasta apoi fiecare din aceste două popoare își are așezămintele sale proprii atât culturale, cât și sociale. Despre însoțirile germane, nu ne spune până acum statistica nimic, iar despre cele boeme aflăm într-o revistă economică următoarele date, cari credem că vor interesa și pe cetitorii noștri.

Institutele naționale boeme au în Praga două centrale: unul e institutul central sistemul Schultze-Delitsch, iar al doilea e institutul economic sistemul Raiffeizen. Pe când cel dintâi s-a extinde nu numai pe întreg teritoriul Boemiei, ci chiar și pe al Moraviei și Sileziei, adevărat pe un teritoriu cu 6 milioane de locuitori boemi, pe atunci cel din urmă să restrângă exclusiv la teri-

torul Boemiei. De acesta din urmă să țin apoi 800 însoțiri de credit și 110 însoțiri de consum.

De institutul societății centrale boeme morave și sileziene s-au ținut la sfârșitul 1904, 617 însoțiri, dintre cari 157 cu răspundere nerestrinsă, iar celelate cu răspundere restrinsă. Între acestea din urmă să află 11 firme neînregistrate, cari pot lucra numai ca reuniuni private.

În cele 617 înștiințate sunt 353,459 membrii cu 692,065 de acțiuni, după cari au plătit un capital de 20,508,833 coroane. Institutele acestea au fondul de rezerve de 38,044,871 coroane. Afară de acesta mai au un fond special de rezerve, care să urcă la 3,317,492 cor. Toate acestea trei poziții ne dau laolaltă un capital de 61,870,277 coroane.

Pe când reuniunea noastră centrală regnicolară, de care să țin 1814 însoțiri, au avut cu 100 de mii de membrii 150 de mii acțiuni și cu un capital de 23,440,167 coroane mai mult, — au avut în fondul de rezerve numai 3½ milioane coroane, pe atunci cele boeme au avut 41 milioane coroane, adevărat de 10 ori mai mult ca ale noastre. Fondul de rezerve la un institut de credit

și economii, după cum să știe este garanția cea mai sigură despre trăinicia aceluia. Din cauza aceasta apoi să și întoarcă pretutindenea o grijă deosebită pentru sporirea aceluia.

Depunerile la institutele boeme s-au urcat la sfârșitul anului 1904, la 568 milioane de coroane, pe când la ale noastre ungurești au ajuns numai suma de 37 milioane de coroane. Cu privire la acestea deci, deosebirea este și mai mare, de oare-ce cele boeme întrec pe ale noastre de 15 ori. Aceasta este o dovadă, că poporul boem e mai cruțător ca al nostru.

Împrumuturile făcute de către poporul unguresc au atins la sfârșitul anului 1905 cifra de 62 milioane coroane, pe când cel boem, să multămit numai cu a patra parte, adevărat cu 16 milioane de coroane. Și cu privire la acestea să adevărește aceea împrejurare, că de o parte poporul boem e mai cruțător, de altă parte să știe ajuta mai bine și fără de a tot face la de cele împrumuturi fără de rost.

Împrumuturile acordate de cele 617 institute boeme, au fost la sfârșitul anului 1904, împrumuturi cu credit personal 182,730,973 coroane, împrumuturi

FOIȚA

Beat am fost.

*Beat am fost aseară, bietul,
Beat am fost ca nici-odată,
Și-mi părea că toată lumea
Ca și mine este beată.*

*

*N'am intrat de loc în crîșmă —
De unde naiba-asa beție?
Ah, șirent-o, mi-ai făcut-o
Din adinsu-aseară mie.*

*

*Căci în loc de o gură numai,
Mi-ai dat trei ca nici odată,
Și mă amețisei ștremgaro,
Tu cea mai frumoasă fată!*

Nuși Tulliu.

Biserica catedrală ort. rom. din Sibiu.

— Istoricul. —

Ideea edificării catedralei.

În toamna anului 1857, pe la începutul lui Octomvrie, episcopul Șaguna merge la Viena. N'a fost primul drum pe care l'a făcut marele Arhiepiscop la Viena, și n'a fost nici cel din urmă. De multe-ori îl făcuse el înainte de aceea, și de multe-ori l'a mai făcut și după aceea, cu toate greutatețile mari cari erau legate pe atunci de o călătorie atât de lungă, făcută în mare parte cu trăsură, pentrucă căi terate pe atunci nu erau în Ardeal.

N'a mers Șaguna nici de astă-dată la Viena, — cum n'a mers nici-odată, — în afaceri particulare, din plăcere, pentru distracție, ci mănă de interesul mare ce-l purta trebilor obștești, din necesitatea și dorința de a mai exopera câte ceva pe seama neamului și pe seama bisericii sale.

Conform dorinței exprimate, Șaguna a fost primit în audiență privată din partea Majestății Sale. În cursul audienței apoi Șaguna a prezentat Monarchului mai multe rugări, menite să îmbunătățească și să ușureze soarta poporului românesc din Ardeal, pururea credincios patriei, tronului și casei domnitoare.

Între rugările de deosebit cuprins să afla și aceea, ca Maj. Sa să se îndure preagrațios și să dea episcopului Șaguna permisiunea preainaltă ca să deschidă colectă obștească, nu numai în Ardeal, ci în toate provinciile monarhiei, în scopul adunării unui fond din care să se ridice o biserică catedrală ortodoxă română în Sibiu.

Majestatea Sa a încuviințat cererea numai decât, iar prin o rezoluțiune preainaltă, datată din Luxemburg, a dat și în scris voe episcopului Șaguna să deschidă o colectă pentru adunarea fondului din care să se poată ridica catedrala ortodoxă română din Sibiu.

pe ipotecă 49,198,200 c. și împrumuturile pe amanet (zalog din mână) 7,330,416 coroane. Despre cele ungu-rești statistica nu ne spune nimic în privința aceasta.

Cele 617 institute boeme au realizat la sfârșitul anului 1904 un venit curat de 4,836,801 coroane, din care sumă s'a adaus fondurilor de rezerve 1,624,412 coroane; pentru scopuri de binefacere s'au dat 626528 coroane, dividendă (camătă) s'au dat 1,047,166 coroane, contribuțiune (dare) sau solvit 1,059,787 coroane, remunerațiuni s'au dat 361,810 coroane, iar speșele direcțiunilor au făcut 2,797,714 coroane.

Din acestea să poate vedea, că institutele boeme pun mai mult preț pe fondurile de rezerve, decât pe dividende pentru acționari și că acelea dau pentru scopuri de binefacere peste o jumătate de milion, ceea-ce la institutele noastre nu să prea întâmplă într'o măsură așa mare.

Afară de aceste 617 institute de credit, să mai află în Boemia încă 124 alte institute de bani cercuale, de asemenea întocmite pentru economi, înființate la anul 3785 de Iosif al II. Acestea sa'u transformat din grânarele (magazinele) de bucate înființate pe acel timp cu condițiunea ca să nu să poată desființa nici odată. Cele 124 institute de bani cercuale au avut la sfârșitul anului 1904 o avere a lor proprie de 17,598,299 coroane, iar depunerile și alte sume streine incredințate lor spre păstrare au atins suma de 121,527.216 coroane.

Dacă Magiarii au cauză de a să plânga, că pe terenul acesta au rămas îndărăptul Boemilor, apoi ce să zicem noi Românii, cari aici în Austro-Ungaria suntem pe jumătate cât Boemii? Avem noi pe jumătate cât aceștia in-

Idea edificării catedralei a venit deci dela Șaguna, dela acest bărbat providențial al nostru, dela care ne-a rămas metropolie, lege fundamentală bisericească (statutul organic), fundațiuni etc.

Abia sosise Șaguna acasă din obositarea călătorie și abia ajunsese să-și stabilească planul după care credea să-și poată crea mai ușor fondul necesar pentru ridicarea catedralei, și o prea plăcută surprindere i-s'a făcut, prin faptul, că însuși Maj. Sa împăratul și regele Francisc Iosif I., s'a anunțat ca primul contribuent la fondul bisericeii catedrale, trimițând episcopului Șaguna prin guvernatorul Ardealului din zilele acelea, principele Schwartzberg, frumoasa sumă de 1000 galbini anstriaci.

Insemnatul eveniment a fost adus la cunoștința publicului românesc în numărul 101 din 21 Decembrie 1857 al »Telegrafului Român«, care în fruntea foii, cu ltere mari și roșii, a publicat următorul comunicat:

»Majestatea Sa ces. reg. apostolică »prea înduratul nostru Impărat Francisc

stitute de bani? Dar' cât capital avem noi depus în cele 100 institute de credit? Cât fond de rezervă? Câte depuneri? Câte împrumuturi? Cât dăm spre scopuri de binefaceri? Noi credem, că n'ar strica, când s'ar face pe baza acestora o asemănare și între institutele noastre și cele boeme!

Ioan Georgescu.

Locuințele noastre.

—K—

La noi românii casele de locuit dela sate, dacă este să ne pronunțăm asupra lor întru-cât sunt corespunzătoare sau întru-cât nu sunt corespunzătoare având în vedere susținerea sănătății țăranilor ca a celei mai scumpe bogății, — apoi putem susține cu siguranță, că dacă este ceva negrijit, lăsat de pe o zi pe alta, — sunt casele necorespunzătoare pentru locuit în ele. E mare lucru să ai o casă bună, căci în casă îți petreci viața toată iarna, cât e de lungă pe la noi și o parte din nopțile de vară. Dacă am face o mică socoteală de vremea câtă să petrece în casă, am ajunge a ști, că un țăran plugar trăiește în ea cel puțin cinci luni și jumătate din an, socotind una cu alta lunile de iarnă și nopțile de vară. Iară socotind aceasta pe viața întreagă de vre-o 50—60 de ani a unui om, socotind în ani, aproape 25 ani petrece în casă sub scuf.

Dacă locuința este strâmtă, tupilată, friguroasă; dacă plouă în ea ori este fără soare, viața în casă e numai chin; mai mult însă, o casă rea este cuibul multor boli.

Trupul nostru fiind făcut din multe și felurite organe, ca să fim sănătoși, trebuie să le îngrijim pe toate. Iar' a-

tunci, când îngrijim numai de o parte a trupului nostru, bună oară de stomach, ce folos vom avea, dacă nu va fi și aer curat, care conlucră pentru curățirea, pentru înviorarea sângelui, pentru mistuirea hranei aceleia care să preface în sânge cu ajutorul sângelui acelu gata deja, și astfel sângele în ade-văr, și după cum susțineau învățații greci, este un element al vieții. Aer curat însă numai în atari case va fi, în cari încape mult și anume vor fi întocmite ca cel folosit și stricat să se schimbe cu de cel curat dătător de viață și dat din belșug pretutindenea.

Aerul ne încunjură din toate părțile; nu'l vedem, dar' îl putem simți, că ne lovește în față când e mișcat de vânt.

Astupă nasul și gura câteva clipe și vei simți îndată că te înăduși, căci plumăna cere neconținut aer. De ce? Pentru că aerul folosit în puterea lui trece din plumăni în sânge și apoi sângele premenit curge prin tot trupul. Este ceva în aer ce face sângele ca să fie oarecum; acel ceva după cum îl numesc învățații este oxigenul. Unde acest oxigen este de față și să poate împreună cu toate acele obiecte de cari îi place lui, acolo ni-să arată schimbări, cari să petrec înaintea noastră. Împreunare aerului cu plumănilor din pieptul nostru face ca sângele să se înviorze, să se încălzească, prin ce dă un fel de căldură trupului și care trebuie să fie fără întrerupere tot aceiași. Intocmai cum din împreunarea aerului cu cărbunele de lemn să provoacă ardere, așa e și cu trupul nostru. Trupul nostru însă așa este întocmit că prin aer să provoacă o ne-întreruptă ardere dela naștere până la moarte, cu care să sfârșește această ardere.

În locul aerului bun pe care îl fo-

»Iosif I. prin prea înalta hârtie de cabinet »din 26 Decembrie st. n. 1857 s'a îndurat »prea milostiv a dăruî una mieie galbini pentru zidirea unei bisericeii catedrale dreptcredincioase răsăritene în Sibiiu, precum »și a poruncii, ca suma aceasta să se dea »prin mijlocirea Serenității Sale, a domnului guvernator al țării, prințului Carol de »Schwartzberg, la locul său cuviincios«.

Frumosul și marinosul dar al Maj. Sale, venit tocmai în preajma sărbării Nașterii Domnului, a fost o nouă dovadă despre deosebita bunăvoință și îngrijirea preainală dată credinciosului popor român din Ardeal, mai ales însă un act de frumoasă atențiune manifestată din partea Monarchului față de credinciosul său sftnic, episcopul Șaguna, și de bunele și nobilele sale intențiuni.

Idea frumoasă a episcopului Șaguna de a ridica la Sibiiu o biserică catedrală dreptcredincioasă, a fost îmbrățișată deci întâu din partea Majestății Sale a prea bunului nostru Impărat și Rege apostolic, care a ținut să fie primul contribuent la fondul pentru ridicarea catedralei. Nu peste mult a ur-

mat apoi un regiment al Majestății Sale, regimentul 8 ces. reg. de gendarmerie, ai cărui ostași de rând, Români de naștere și neromâni, au adunat cu crucerul suma de 200 fl. și au trimis-o pentru fondul catedralei.

După Majestatea sa a urmat deci armata Majestății Sale, care încă a ținut să contribue după puteri la realizarea frumosului plan al ridicării unei bisericeii catedrale ortodoxe române în Sibiiu, și bunul început a avut în curând frumoasă și rodnică continuare.

(Va urma).

Nu minți.

— Poveste din popor de I. Pop-Reteganul. —

(Urmare și fine).

Și s'a dus fata plângând unde o duceau vederile ochilor, nici ia nu știa unde merge și de unde vine, unde ar' putea eși din acei codrii înfiorători pe unde nu intrase om pământean nici-odată; pribegia copila depe stâncă pe stâncă, din munte în vale și din

losim la răsufare, dăm afară din trup aerul stricat care este vătămător sănătății.

Când stau mulți într'o odăiță strâmtă mai multă vreme, — bună oară când dorm —, aproape tot aerul bun să mântuie; în schimb odăița să umple cu aerul cel stricat eșit din atâtea plumâni și în cele din urmă n'are de unde mai merge în plumâni aer bun, ci merge tot aer stricat, acest aer stricat otrăvește sângele, îmbolnăvește și slăbește trupul. S'au văzut pilde, când mai mulți oameni închiși într'o temniță cu ferestrele mici, au murit cu toții într'o noapte, pentru-că prin răsufare luase tot aerul bun care era în aceia încăpere, iar aerul vătămător ce l'au dat din plumâni i-a otrăvit, ucigându-i.

Iată de ce ferestrele unei locuințe trebuie să fie de o mărime potrivită, ca deschizându-le să străbată aerul curat din afară cât să poate mai mult dintr'odată, prin ceia-ce să premeneste aerul, să premenesc obiectele din casă, ne premenim noi însine.

Ca să se facă ferestrele unei case cât să poate de mari, azi toți oamenii stăruie deopotrivă. Omul în tocmai ca planta are lipsă de lumină, de lumina soarelui, care are o mare înrăurire asupra simțurilor, simțemintelor, cu'n cuvânt asupra trupului întreg, făcând ca sângele să fie din belșug. Chiar înțeleapta vorbă din popor ne spune: »Unde soarele intră pe fereastră, boala ese pe ușă«. Poate însă soarele străbate înlăuntrul unei odăi cu ferestruicele mici cât pumnul, umbrite de streășina casei și astupate de multe ori cu hârtie ori cu beșică de bou? Și dacă nu e soare, lumină în casă, nu numai că e trist de trăit în ea, dar' să imputinează sângele, mai ales la copii mici, cari rămân pururea bolnăvicioși.

Iată de ce casele trebuie să aibă odăi mai multe, înalte, încăpătoare, cu ferestrele largi prin care razele soarelui să treacă fără împedecare și care să se poată deschide, pentru-ca să între din afară aer curat și să iasă cel stricat și iată pentru-ce nici odată nu trebuie să doarmă prea mulți într'o odaie.

Mulți oameni cunosc prea bine aceste învățături; de aceia ei își clădesc casele cum trebuie, cu fața spre răsărit, ca să i înveselească soarele des de dimineată și ca să nu-și aducă ei singuri boală și slăbire trupului. Mulți sunt însă de aceia cu case rău făcute, cum este în cele mai multe locuri la noi românii, umede, în cari neconturbat să sălășluiește germenul boalelor. Iar' cei ce dorm în astfel de locuințe, capătă dureri amarnice pela încheieturile oaselor, de care nu mai pot scăpa decât cu multă trudă, și cătare chinându-să într'una.

De casă deci țaranul trebuie să se îngrijească ca și de hrană, căci atunci la ce Doame iartă-mă mai trăiește el dacă nu are o bucățică bună cu care să-și ție trupul și o casă ca lumea care încă să-i susțină sănătatea, dar' nu să i-o răpească și în care să se odichnească în tihnă de munca grea de peste zi.

Expoziția de copii din Apoldul-românesc.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«, apelând în cauza aranjării primei expoziții de copii, ce o va ține în Apoldul-românesc, la binevoitorul și valorosul concurs al medicilor noștri din comitatul Sibiu, a adresat dlor medici

jos. Dar' ia era mută nu putea vorbi, fără de înțeles înțelegea vorbele lui și-i făcu semne că bucuroasă ar merge cu el ori unde, ci ia e mută. Nu face nimic zise priințul, vin'o cu mine fi-mi nevasta mea, nu am grijă că nu poți vorbi; D-zeu e bun da de țî-a da și grai; dar' chiar să nu-ți dee, eu nu merg fără ține de sub acest copaciu să știu că aș muri așteptându-te, că si de voi merge tot trebuie să mor de dorul tău, căci altă ființă sub soare nu pot afla, să fie mândră ca ține. — Fata să înduplecă și coborându-să jos din copaciu merse cu priințul acasă, unde să cununară și mare nuntă făcură.

La un an după cunună făcu crăiasa (că acum era crăiasă, căci murind tatăl priințului, acela rămase crai înlocul tătâne-său) născu zic crăiasa un copil frumos de gândeai că e rupt din soare. Mare bucurie era în casa lor. Lumea zicea că crăiasa cea frumoasă a făcut un copil ca ia de mândru; iar' fetele cari s'ar fi măritat bucuroase după priințul, ziceau că crăiasa cea mută a născut un copil, dar' poate că n'a trăi, ori și de a trăi, va

Dr. Ioan Popp, medic de stab. superior în penz., Dr. Ilie Beu, Dr. George Sândeian (Sibiu), Dr. Ilie Iancu (Tâlmaci), Dr. Ioan Bucur (Rășinari), Dr. Nicolae Calefar, Dr. Nicolae Comșa (Săliște), Dr. George Prunaș (Orlat), Dr. Victor Mihiu (Poiana), Dr. Ioan Elekeș și Dr. Atanasie Moga, (Sebeșul-săs.) următoarea rugare:

Stimate Dle Doctor!

Poporațiunea noastră în unele părți ale comitatului Sibiu scade, iar' în altele sporește foarte puțin.

Acest fapt îngrijitor nu poate fi desconsiderat de Reuniunea noastră, chemată a să îngrijă de bunăstarea și înflorirea poporațiunii, aceasta și din cauză, că conlocuitorii noștri de altă limbă în unele locuri sporesc binișor și mult mai mult decât noi. Datorința ne impune deci să căutăm cauzele adevărate ale decreșterii și în acelaș timp și mijloacele de sanare.

Acestea cauze credem a le afla, între altele și condițiunile neprimicioase de trai ale poporațiunii, cum este higiena, alimentanția, ocupațiunea, curățenia, locuința, îmbrăcăminte etc., cari toate condiționează puterea vitală a generațiilor viitoare,

Pentru a ajunge cu mai multă ușurință la cunoașterea mijloacelor de înălțurarea lor, subsemnatul comitet hotărâre a luat să aranjeze cu binevoitorul concurs al maturului corp al medicilor noștri din comitat, o expoziție de copii, împreună cu distribuie de premii în bani, prima de acest fel la noi.

Idea lansată a aflat răsunetul dorit în aproape întreagă ziaristica noastră, care i-a dat o importanță deosebită.

Pentru aranjarea acestei prime expoziții de copii am ales comuna frun-

rămănea mut ca mună-sa. Așa vorbesc muierile în răutatea inimii lor, din râncoare — vezi bine.

Nu mult după botezul copilului, când era crăiasa singură acasă și-și legăna copilul, intră zîna Iliana la ia și o întreabă; »Spune-mi drept, intrat'ai în casa de cătră răsărit?«

Ia făcu cu capul că nu.

— Nu ai intrat?

Nu!

Te mai întreb odată: intrat'ai ori nu? Și biata crăiasă iar' face semn cu capul, că nu.

Atunci zîna ia copilul din leagăn și să face nevăzută. — Mai ia copilul dacă ai de unde!

Cu cât fu bucuria de mare la nașterea pruncului, cu atât fu supărare mai mare. Vremea însă le schimbă toate. Peste un an are crăiasa alt copil mai frumos decât cel dintâi. Acum bucuria le era nespuse de mare; ospețe peste ospețe. veselii peste veselii, dar' odată, când era iarăși crăiasa singură acasă și-și scâldea copilul, să ivește, zîna Iliana pe unde

vale în deal, din codrii în tufisuri și din tufisuri în codrii, întrindu-să cu smeură, mure, alune, fragi, jir, ghinde, corobețe și rădăcini. Și de ce mergea să infunda tot mai tare în codrii. Odată fiind lângă un părau limpede de munte și vede fața în el și rămâne uimită de frumșeța ce zări în apă, dar' o lovește și o adâncă jale că nu poate vorbi și cânta să-și facă voie bună. Astfel trăi ea cam trei ani singură ca o căprioară, neputând scoate nici un cuvânt din gură, și neîntâlnindu-să cu suflet de om. Zîna însă o scutea pe nevăzute să nu i-să întâmple nimic, alunga lupii și urșii, mistreții și șerpii din jurul ei. Când o prindea somnul, ea să urca pe un copaciu înalt și între crângile lui dormia mai liniștită și mai bine, decât pe toate dricaiile și perinile din lume. Odată i-să făcu milă zînei de ia și îi trimite un fecior de împărat, care încă rătăcise prin cei codrii, umblând la vânat cu pușca'n spate. Cum o vede feciorul cel de împărat dormind între crângile copaciului, rămâne înmărmurit de atâta frumșeță. O deșteaptă și o roagă să se coboare

tașă Apoldul de jos, locuită exclusiv de Români, iar' terminul în care să se țină expoziția l'am stabilit pe 4 Iunie a. c. (a doua zi de Rusalii).

Pe când vă comunicăm aceasta hotărâre a comitetului nostru, îndrăznim tot odată a vă ruga cu tot respectul ca dându-vă binevoitorul și valorosul concurs la aranjare, în scopul compunerii unui program de expoziție, să binevoiiți a vă da în calitate de expert și de juror părerea asupra importanței expoziției, asupra feliului de organizare al ei, cum este vârsta copiilor de admis, numărul și numele comunelor din cari să fie aceștia admiși, compunerea juriului, asupra feliului de împărțire a premiilor și asupra feliului de împărțire a premiilor și asupra învățăturilor, ce ar fi să se dea poporațiunii la asemenea expoziții cu privire la defectele descoperite și la delăturarea lor.

Mulțumindu-vă înainte pentru zelul și ostenețele aduse în serviciul cauzei bune ce o urmărim cu toții deopotrivă primiți Stimabile Domnule Doctor, asigurarea deosebitei noastre stime ce vă păstrăm.

Sibiu 7 Maiu 1906.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«.

Pantaleon Lucaș, president.

Vic. Tordășian, secretar.

Lucrările agricole în luna Maiu.

(Urmare și fine).

»Seceratul rapiței de toamnă«. Pe la 20—25 Maiu începe seceratul rapiței. Când rapița este coaptă să cunoaște după trunchiu și foi, cari sunt galbene, iar' semințele în teci sunt negre. Seceratul să face cu secerea sau cu coasa împiedecată, dacă rapița a trecut în

și cum știa ia, și zice crăiesei: »Fost'ai în casa de cătră răsărit a palutei mele?»

Crăiasa iar' face din cap că nu a fost.

— Nu ai fost?

— Și zici și a treia oară că nu ai fost? — Nul

Atunci iar să face nevăzută ducând cu sine și pe acest copil.

Supărarea acum nu avea margini. Nu să puteau din destul mira cum și cine le fură copiii, unul din leagăn și altul din ciupă (scaldă)! Unii curteni și dau cu socoteala, că crăiasa e în legătură cu neruratul și acela-i fură copiii; alții ziceau și cu deosebire muierele, că mamonul a norocit'o de s'a făcut crăiasă și că ia îi datoare săi dea lui rodul pântecului; alții ziceau că e strigoale și și omorâ ia copiii, ori îi mănâncă. Știți D-voastră câte iscodesc oamenii. Craiul, în supărarea s'a, chieamă senatul țarei, bătrânii norodului, să chibzuiescă și să judece ce ar fi de făcut? Și hotărî senatul țarei să-i mai dea grație încă

copt, seceratul să face cât să poate de dimineată, sau chiar în timpul nopții și nici odată ziua, numai astfel să va putea împedeca risipa semințelor. După secerat să treeră cu mașina, căci lucrarea este mai economică, apoi semințele să dau la ciur de 2—3 ori, și să pune la magazine până ce să văd. E bine ca rapița să se vândă chiar de pe arie, căci păstrată în magazie își perde din volum, din cauza apei ce să evaperează din sămânță. La hectar să poate produce 20—24 hectolitri sămânță.

»Cositul lucernei, a trifoiului și a sparcetei«. Când aceste plante a înflorit să cosesc cu coasa sau cu mașina de cosit. La uscarea fânului, ca și la strâns din poloage și făcutul copitei, trebuie să avem în vedere, ca foile de pe trunchulețele plantelor să nu cadă, căci foile ridică hrana fânului. Când copitele să fac acasă trebuiesc făcute mai depărtate de grajd ca și de alte clădiri, ca la caz de foc să nu ardă și aceste clădiri, iar' depărtarea între copite să fie de 10—20 metri, și aceasta tot din cauza focului. Copitele să fac în formă de »con« sau în formă de »șire«. După de s'a ridicat fânul de pe livele, locul să grăpează, în lungime și de-acurmeziișul, ca lucerna și trifoiul să crească mai repede. Lucerna produce fân uscat la hectar dela 5—15 mii de kilogr.; iar' sămânță 5—7 hectolitri, sămânța să scoate din a doua cositură. Trifoiul și sparceta pot da fân uscat la hectar 4—7 mii de kilogr.

»Facerea ogoarilor«. După seceratul rapiței locul să ară pentru sămânatul grâului de toamnă, această lucrare să face și la alte locuri destinate la sămânatul grâului. Această arătură trebuie făcută cât să poate de adânc.

»In grădina de pomi«. Trebuie căutat ca să nu fie omizi, și dacă sunt, trebuiesc stărpite, după cum am văzut

un an și dacă va mai naște un copil, și nu va avea grije de el, să nu i-l fure atunci să o arză de vie în foc. Și începu biata crăiasă și a să ruga lui Dumnezeu din toată inima să-i mai dea un copil, că va grijă mai bine de el. Și o ascultă Dumnezeu; la anul iar' avu un copil. Nu să mai bucura curtea crăiasă așa tare de el, crezând că va păți ca mai'nainte. La câteva zile veni iar' zina Il'na la crăiasă și-i zise: »Spune-mi drept fica mea, fost'ai tu în casa palatului meu cea de cătră răsărit?« Crăiasa spăimântată voi să mințască și acum' dar' aducându-și aminte că dei duce și copilul acesta ia va fi arsă de vie îi spuse adevărat: »Fost'am în casa a 13, și fie-ți milă de mine și mă iartă!»

Atunci zina îi deslegă limba de putu vorbi, băgă mâna'n sin și îi scoase și ceilalți 2 copii de o sută de ori mai frumoși și să depărtă dela ea zicându-i: »Te iert, și mai mult să nu greșești, nici să mințesti în toată viața ta!»

în celelalte articole; dar' să mai poate întrebuința și doctoria următoare: La un hectoltru de apă să pune 2 litri nicotină, 1 kilogram sodă în cristală și 1 litru de alcool denaturat și cu acest amestec să stropesc foile pomilor cu omizi.

Dacă această lună este ploioasă, pe pomii roditori să prăsesc o mulțime de pureci verzi, din cauza acestora vedem șiruri de furnici urcându-să pe pomii roditori; pentru stărpirea purecilor ca și a furnicilor să întrebuințeze doctoria următoare: în 2½ litri apă, să topește 3 grame săpun negru, să pune 4½ litri petrolu de lampă, să stropesc tulpina și foile pomilor, să toarnă doctoria și în furnicariul lor dacă să găsește în apropiere de pomi. Mai sunt și alte doctorii cari nu să pot da în acest articol.

In grădina de altoi să începe cu altoitul pomilor cu mugure sau cu ochiu.

In grădina de legume să răsădește varza, gulia, conopida, pătlăgelele și ardeii, răsădirea este mai bine a să face spre sară; celelalte legumi și zarzavaturi din grădină, să plivesc de buruieni, să răresc și să udă regulat ca să poată să crească mai bine.

»In podgorii«. Viea să prășește, această lucrare trebuie făcută până la 21 Maiu st. v., fiindcă dela această dată vița începe să înflorească. Când lăstarii au crescut de 5—10 cm. să stropesc cu saramură făcută din 2 kgr. piatră vântată, 1 kgr., var gras în bucăți și 100 lit. apă; piatră vântată să dizolvă în 10 litri apă și varul să stinge tot în 10 litri apă și după aceea să amestecă totul în cei 80 litri apă, ce-a mai rămas.

»Intreținerea vitelor de muncă«. La vitele de muncă li să poate da ca hrană nutreț verde de lucernă, trifoiu, mazărice, grâu, săcară, orz și ovăs. Acestea să dau ca nutreț verde când

Acum să fi văzut bucurie și veselie, crăiasa put-a vorbi și avea trei feciori ca ruști din soare, iar' craiul zicea: »Doamne multă-mescuți că m'ai fericit!»

Morală: Nu face preste voia mai marilor; ai greșit — nu minți, ci descopere greșala ta, că de nu tot ese la iveală și te face de rușine. Mărturisirea cât de târzie — aduce mântuire.

Sentințe.

Nu poți învăța pe cineva limba ta, până nu i vorbești într'a lui.

*

Omul este drept, nu fiindcă mâinile sale sunt nevinovate, ci fiindcă cugetul său este drept.

*

Tinereața te judecă bătrânețea te iartă.

a înflorit; iar' lucerna și trifoiul, după ce s'a cosit să lasă 24 de ore în bătaia soarelui și după aceea să dă boilor de muncă.

»Ingrășarea vitelor la pășune.« Vitele bovine cari nu să mai pot întrebuința la munca câmpului și la producerea laptelui, să adun în cirezi și să dau la pășune unde să ingrașe până la toamnă.

»Oile«. Dacă căldurile în această lună sunt mari, să tund.

»Albinele«. Stupii slabi în lipsa de hrană să mută în locul celor puternici, această lucrare să face pe un timp frumos, dimineața pela oarele 10, când cele mai multe albine a plecat afară la câmp. Roitul stupilor să face dela ora 10—4 după amiază. Când albinele să grămădesc atară pe coșnițe și la urdiniș, este semn că stupii vor roi. Unii apicultori fac și roitul artificial.

»Cresterea gândacilor de mătăsă«. Ouăle gândacilor de mătăsă să pun la clocit când foaia dudului are mărimea unei piese de 2 lei. Gândacii trec prin 5 vârste, în acest timp trebuie bine îngrijiți ca hrană și răriți, căci altfel gândacii să bolnăvesc. Aerul în odaie să fie curat și potrivit ca umezeală.

(Albina).

V. S. Moga.

Colecția Comșa.

Sub acest titlu organul cel mai valoros al Sașilor »Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt« din Sibiu scrie următoarele despre expoziția dlui profesor Dem. Comșa, care s'a bucurat de o frecvență mare atât din partea străinilor cât și a Românilor, cari au petrecut în Sibiu, cu ocazia sărbătorilor sfințirii Catedralei.

»Ceva mai bine de un an profesorul dela seminarul preoțesc din loc Demetriu Comșa a dat în vileag un eminent op asupra țesăturilor românești. De prezent profesorul Comșa expune foarte bogata d-sale colecție de obiecte ale industriei de casă românești (circa 2000 numerii) în pavilionul de patinaj, prin aceea ce dovedește, că este un colecător născut! Obiectele expuse nu aparțin unei industrii de casă, care lucrează pe sama fabricilor, ci mai vartos acelei vechi industrii naționale, care formează o ocupație laterală a poporului agricultor român, și care să îndeletnicește cu acest soi de muncă pentru popriile trebuințe, iar' nu pentru comerț.

În țările ce zac departe de centrele comerțului mare și ale comunicației să menține tot ce este original. Străvechile moravuri și obiceiuri, felul de locuit, felul de a să îmbrăca, de a-și petrece, de a cultiva pământul ș. m. d.

Acți lipsește privilegiul de a schimba sau de a părăsi ocupațiile moștenite. Colecția Comșa, dovedește întocmai, că Românii Ungariei de miază-zi și din Transilvania încă n'au pierdut mult din băștinășia lor atât de remarcabilă.

Femeile lor încă tot mai țes la simplu răsboi străvechi după modele moștenite și produc lucrări, cari au tot dreptul să fie numărate la industria de artă. Special trebuie să notăm aici țesăturile pline de mătăsă (numeri 46/50 nr. 48) cari găseșc aplicare la manufacturarea păstorilor ce le poartă pe cap femeile din comitatul Timiș, cunoscute sub numirea de tulbent. Dintre țesăturile și broderiile bogate în colorii divergează sculpturile în lemn cele mai multe necolorate, însă nu mai puțin artistic executate. Aceste velințe — numai puțin decât 180 de piese diferite — și furci sunt lucrate mai ales de ciobani, cari cu briceagul numai executau creștăturile adeseori foarte artistice.

Colecția sculpturilor de lemn cuprinde 432 numerii! Mai departe sunt expuse și ouă de paști foarte interesante, produsele ceramice însă cari nu sunt de origine românească sunt a să privi ca decorație. Trebuie remarcat aranjamentul bun și sistematic, care la expozițiile de mai nainte lăsa foarte mult de dorit. La tot cazul această colecție ar merita să fie încorporată la un muzeu și credem că muzeul național român de aci sigur nu o va lăsa din mână.

Valoarea științifică a acestei colecții este foarte însemnată, dar' afar' de asta să oferă și pentru publicul mare o bogăție abundanță de obiecte interesante.*

Știri economice.

Starea sămănăturilor.

Ploile căzute în timpul din urmă în toată țara au fost de mare folos sămănăturilor. Aceste ploii au asigurat recoltele de toamnă, precum și producțiunea livezilor naturale și artificiale. Sămănăturile de primăvară au încolțit bine în urma ploilor și promet o creștere viguroasă. În general, în urma ploilor, anul acesta să anunță ca un bun an agricol.

*

Scumpirea nutrețurilor artificiale.

Știut este, că în urma secetei din 1904, căci până aci aceasta să resimte mai mult, nutreț pentru întreținerea vitelor mai puțin s'a produs și decât puținul, pretutindenea. Acest fapt apoi a creat ceata cămătarilor, cari vindeau nutrețuri artificiale din seamă afară cu preț ridicat, cu un cuvânt s'au folosit de ocaziune, când au putut trage pe sfoară pe toți aceia, cari au simțit lipsa nutrețului.

Să vedem numai prețul curent a unor articli economici: prețul grâului este cor. 16 40—17 50, săcară 14—15 cor. pe maza metrică, iar' țărițe de grâu și săcară să vind cu 10—11 cor. și făina întrebuințată pentru nutremânt la vite e cu 13 40—15— cor. m. m. O comparație tot așa de diferențiară este și între prețul orzului și tescuina produsă din el, precum și între rapiță și tescuina de rapiță și a altor uleioasă.

Ușor să poate vedea, că între produsele brute și rămășițele lor după prelucrare, nu este o proporție potrivită de preț. Și ca să fie scutiți economii de aci înainte de astfel de cămătarii și ca nutrețurile, zicem cele măestrite, mai cu înlesnire să se poată procura, economii încă trebuie să se organizeze în tovărășii. Dacă industriașii prin cartelele lor, prin invoială își vind produsele lor uniform, atunci pentru economii o organizație întru apărarea lor față de cartelele industriașilor, este de neapărată trebuință.

Și numai prin faptul, că fiind vorba de prețul prea mare a nutrețului artificial, contra acestei urcări de preț, economii trebuie să-și scoată țărițele, făina și alte nutrețuri de vite artificiale numai și numai din produsele lor, prin produsele lor, prin aceea, că bucatele numai cele alese bine prin ciur și site să le vindă, iar' cele mai slabe apoi să le rețină pentru trebuința nutririi vitelor. Astfel lipsa pentru nutrețuri măestrite s'ar mai reduce, prin ce de altă parte fabricanții și neguțătorii ar fi siliți și ei să scadă din prețul din cale afară ridicat.

Știri de tot felul.

Recunoștință ministerială. Ministrul de agricultură sub Nr. 18.192 ex. 1906 a exprimat de nou recunoștința s'a deplină parochului Nicolae Cărpinișan, din Răhău pentru deosebitele servicii făcute ministerului în calitate de raportor economic (gazdasági tudósító) al cercului Sebeșul-săsesc. Părintele Cărpinișan este între preoții noștri singurul care ocupă de mai mulți ani cu demnitate acest post de onoare.

Iată de ce ar fi bine să ia asupra preoții și învățătorii acest post onorific de raporturi economice, nu înțelegem pentru laudă, ci pentru interesul ce s'ar mări întru cunoașterea stării economice, în urma cărei cunoaștere promovarea intereselor economice ar fi obiectul de preocupățiune zilnică.

*

Di Cornel popescu, preot în Deva a fost promovat Sâmbătă în 19 Maiu n. la universitatea din Culuj doctor în filozofie. — Felicitările noastre!

*

Henrik Ibsen — a murit. Din Cristiania s'a anunță că marele scriitor Henrik Ibsen a murit Mercuri în 23 Maiu n. la orele 2½ după amiază. Ibsen nu-numai, că a fost un scriitor talentat, ci mai mult a fost un scriitor epocal. S'a născut în anul 1828 în orașul Skiev, Norvegia.

Distinsul avocat dl Dr. Vasilie Dan de Apșa, membru pe viață al Reuniunii sodalilor români din Sibiu și cald sprijinitor al cauzelor noastre bune, vesel de pașii de căsătorie făcuți de vechiul său prețin dl Victor Tordășanu, a dăruit din privilegiul logodirei acestuia cu d-șoara profesoară Eugenia Iovescu, drept răscumpărare a felicitărilor în scris, anume fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hnlă de vânzare, însămnata sumă de 40 cor.

Scoală agronomică. Ministrul de agricultură a deschis în comuna Lăpușul unguresc o școală agronomică de repetiție.

»Ungurii la expoziția din București«. Sub acest titlu președintele asociației fabricanților unguri Lorenz Hegedus publică în »Budapesti Hirlep« un articol, în care s'a zic între altele și următoarele: »E pentru prima oară, că noi Ungurii pășim în ostul Europei ca stat de export. E prima expoziție la care participăm nu pentru a parada, nici din cauză de etichetă, ci în conștiința puterii și a viitorului nostru. Până acum toate expozițiile noastre în străinătate au fost organizate de guvern. Acuma însă stau altfel lucrurile. Industria și fabricanții unguri și-au dat mâna și au început o operă creatoare. În pavilionul ungar vom expune unelte de fier, de lemn, mașini, mobile și articoli agronomici, toate produsele muncii comune a poporului nostru. Pavilionul ungar de pe câmpul Filaretului trebuie să producă de sine în România o schimbare a opiniei publice față de Ungaria. Orașul ciobanului Bucur e plin de prejudeți față de noi și cu fiecare paș eliminăm câte un prejudețiu«. Articolul încheie cu următoarele cuvinte: »Posibil că mulți vor cugeta ca și noi la reîntoarcerea lor din București, Două popoare să unesc în independență«.

Coroane eterne. Neconsolatul arhitect al conzistoriului Sibian, Ioan Panfilie și copii săi Ioan, Liviu și Florica, dăruiesc întru vecinica odihnă a soției sale Maria n. Șuluțiu — Turcu, fondului de 20 bani al »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, 3 coroane.

Comitetul parochial gr.-or. din Turda invită la *actul sfințirii steagului* corului bisericesc, ce s'a va ține

în 4 Iunie (a doua zi de Rusalii) la 4 ore. p. m. în curtea școlii precum și la *Concertul urmat de dans*, ce-l va aranja același cor în aceea zi sara în sala cea mare dela Hotelul »Europa« în favorul bibliotecii școlare.

Programa concertului: 1. Hermann Kirchner: »Măestri și plugari« cor mixt. 2. N. Șorban: »Cine n'are dor pe vale«, cor mixt C. 3. Dima: »Noaua călugăriță«, cor mixt. 4. I. Vidu: »Răsunet dela Crișana« cor mixt cu solo de bariton. 5. D. G. Kiriac: »Morariul« cor pentru patru voci mixte. 6. C. Dima: »Trăiesc în suferință«, cor mixt. 7. G. Dima: »Doauă inimi nu-mi dau pace« cor mixt. 8. A. Bena: »La fântână« cântec popular pentru cor mixt. Prețul de intrare. Loc I. cor. 1-60, locul II. cor. 1-20, locul III. cor. 1—, parter, 60 bani. — Inceputul precis la 8½ ore seara. Suprasolviri marinimoasă s'a primesc cu mulțumită și sunt a s'a trimite pe adresa dlui Iosif Urcan, epitrop-cassar Turda. Cuitarea va urma pe cale jurnalistică.

Expoziția de copii. »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu« o va aranja în comuna Apoldul-românesc va fi cât s'a poarte de instructivă din toate punctele de vedere. S'au făcut între altele pași de lipsă pentru câștigarea datelor despre numărul copiilor răposați în cei din urmă 10 ani și despre cauzele mortalității, cum despre numărul copiilor în viață a fiecărei familii române. În proiect e mai departe s'a se țină și 2 prelegeri despre cele mai răspândite morburii, anume una despre tuberculoză și a 2 a despre urmările alcoolizmului. După puțină acestea prelegeri vor fi înpreunate cu arătări de schiopticon,

La crearea premiilor, ce s'a vor împărți între mamele vrednice la expoziția de copii, ce s'a va aranja de »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu«, în comuna Apoldul-românesc, au mai contribuit: Demetrie Câmpian, arhivar conzistorial 1 cor. Dr. Eusebiu R. Roșca, director semincial, Ioan Panfilie, architect, fiecare câte 2 cor. și Paul Muntean, v. colonel c. și r. în penz. 1 cor.

Desvălirea statuei sf. Stefan s'a făcut Luni la oarele 1 p. m. în Budapesta în prezența Maj. Sale monarhului, a arhiducelui Iosif, a guvernului și a numeroși magnați și deputați. Ministrul președinte Wekerle a relevat în discursul său meritele neperitoare ale primului rege, care a lăsat Ungariei drept moștenire sfânta coroană ca simbol consistenței statului ungar încheiând, mulțumește Maj. Sale pentru participarea la această festivitate și îi cere permisiunea, ca s'a se facă desvălirea. La semnul dat din partea Maj. Sale urmează desvălirea

rea între sunetele trimbiților din turnul bisericii Matia.

Cine trăiește în veoi. Despre preotul Gapon e vorba. În timpul din urmă atâtea știri s'a adus despre acest preot, a cărui viață așa este de vâncioasă, încât de vre-o 10 ori a murit, tot de atâtea ori au înviat, după aceea lau omorât, și iarăși nu lau omorât, în urmă totuși lau omorât, lau mutilat, lau ascuns, lau găsit, lau înmormântat și acum, — iarăși il înviază. Din Petersburg vine știrea, că cadavrul găsit și asemănat cu a lui Gapon nu este al lui, pentru că preotul Gapon trăiește încă în o mănăstire. În urmă numai aceea s'a așteaptă, unde s'a va găsi iarăși mort.

Jidanul ca soldat. Generalul rus Martinoff a publicat un studiu militar sub titlul: »Pățanii triste din războiul ruso-japonez«, în care studiu s'a află și un capitol, care poartă titlul »Jidanul ca soldat«, »La diviziunea mea« — scrie între altele generalul Martinoff — au desertat din 264 jidani 256, și numai 8 au rămas credincioși steagului! N'am plâns după ei, fiindcă în tot decursul companiei au exercitat asupra camerazilor lor creștini numai o influență demoralizătoare. Am ajuns la convingerea, că jidanul este pentru ori care armată creștină și în genere pentru fiecare comunitate creștinească, un element foarte puțin folositor și de dorit«.

PELURINI

Scrisoare originală de pe timpul Mântuitorului. Din Roma s'a vestește, că în biblioteca »Lazariniană« în zilele trecute s'a dat peste o scrisoare romană de mare însemnătate istorică. Scrisoarea e a lui Publius Ventulus, locțiitorul cezarelui în Iudea (cum era Pilat), și s'a referențe la Mântuitorul Christos. Scrisoarea (în limba latină) e dată din timpul când Mântuitorul Christos pentru prima-dată a predicat popoului. Iată epistola: »Dela locțiitorul Publius Ventulus, către Cezarele Romei. Am înțeles, O Cezare, cât ai dori să știi unele și altele despre bărbatul plin de virtute, cu numele Isus Christos, pe care poporul îl ține de profet, iar' învățăceii lui îi numesc fiul lui Dumnezeu, atot făcătorul ceriului și al pământului. În adevăr, Cezare, minuni s'a aud zi de zi, despre acest bărbat. În scurt: învie morții și vindecă bolnavii. E de statură mijlocie. Fața e plină de bunătate și tradează o demnitate înălțătoare, astfel, că privind la el, deodată te cuprind simțemintele și de iubire către el, dar' și de oare-și cari temeri. Părul îi atărnă până pe umeri. Până la urechi e în culoarea nucilor coapte; de aici în jos peschis auriu. Îl

poartă după moda Nazarenilor, împărțit pe mijlocul frunții. Fruntea e netedă, senină. Pe față nu are sbârciuri sau pete. Barba, e de culoarea părului, creată dar' nu prea lungă și împărțită pe mijloc. Privirea e serioasă și are puterea razelor de soare. Nimeni nu-i poate privi drept în ochi. Dacă muștră, produce frică și spaimă, dar' apoi ei începe a plânge. Deși strict, totuși e pretinos și iubit de toți. Nimeni nu la văzut râzând, foarte adeseori plângând. Mănușile și brațele îi sunt frumoase și plăcute. Toți să simtă fericiți a fi în jurul lui și a-i asculta cuvintele pline de spirit. Rar să poată vedea în public, dar' dacă să prezintă, pășeste cu toată modestia. Are ținută foarte maiestooasă și frumoasă. Mamă-sa de altfel e cea mai frumoasă femeie din ținutul acesta. Dacă vrei să-l vezi, o Cezare, precum odată mi-ai scris, dă-mi avis, și eu ți-l trimit. Deși n'a studiat nici când, totuși e în curent cu toate științele. Umbilă desculț și fără pălărie. Mulți răd de el, când îl văd din departe, îndată însă ce să apropie de el, tremură și-l admiră. Toți zic că nu este alt bărbat asemenea lui. Iidovii zic, că nici când n'au gustat învățături ca cele primite dela el. Iidovii răutăcioși îi fac tot felul de neplăceri. Să zice că nici când nu e nemulțumit și pe toți ar vrea să-i îndestulească. La tot cazul voi sta totdeauna gata ați împlini poruncile referitoare la el. — Ierusalim luna a unsprăzecea, ziua șapte. Publius Ventulus, locuitor.

Cănele ca complice. In Hollanda s'a întâmplat nu de mult următorul caz interesant. Poliția dala o stațiune de graniță au prins pe un om numit Garnier, care a trecut granița cu un câne al său. Păzitorii cercetând cu deamărunț, — nu omul, ci cănele, — au găsit la el dantelă de cea mai fină în preț de 15 mii de franci. — Garnier era într'un timp săracuț, din care cauză cerca să se ajutore în oare-care chip, cumpărând anume dantelă fină de Flandria și valorându-o în Holanda cu preț înzecit de scump. — Avea un ogar de vânat și un altul soiu de câne gras și bineținut. Pe cel gras străpungându-l a omorât, iar' pielea întregă o întocmise, ca să poată îmbrăca ogarul întreg așa, încât spațiul între volumul neînsemnat al ogarului și între pielea falsă a putut fi umplut cu cantitate considerabilă de dantelă fină și oprită pentru export. In câteva săptămâni să dedasă cănele cu a doua peile și după-ce văzură stăpânul, că nu este suspicios cănele în mersul său, și-a câștigat bani pentru întreprindere. In haine subțiri, cu cănele astfel pregătite, a trecut în Belgia, și tot astfel cu cănele în urmă-i trecea iar' în Hollanda cu aceia deosebite însă, că trecând în Belgia cănele nu era cu

dantelă de mătăsă umplut, precum la reîntoarcere. Intreprinderea a succes, și omul nostru în vre-o câțiva ani s'a adunat avere de 350 mii franci. Având însă pe vre-un inamic care știindu-i secretul, a fost denunțat și astfel s'a terminat întreprinderea originală în felul său, prins fiind Garnier și pus sub judecată.

Duminea 7-a d. Paști glas 6, sft. 10.

Dum	14 M. Isidor	27 Veda
Luni	15 S. P. Pachomie	28 Wilhelm
Marti	16 C. T. sfințitul	29 Maxim
Merc.	17 Ap. Andronic	30 Ferdinand
Joi	18 M. Teodot	31 Petronela
Vineri	19 M. Patriciu	1 Iun. Nicom.
Samb.	20 M. Talaleu	2 Erasmus

Redactor resp. GEORGE SUCIU.

Tergurile din Ungaria, Transilvania și Banat.

Dela 27 Maiu până la 2 Iunie st. n. 1906.

27. Maiu. Abony, Csurog Czibakháza, Fegyvernek, Karczag, Kiskunfélegyháza, Liptószentmiklós, Mohol, Monor (Pestm.), Nagyselyk, Naszód, Pécs, Silingyia, Zaránd. — **28.** Alhó, Bán (Baryam.), Bán (Trencsénm.), Bilke, Esztergom, Fehérgyarmat, Felsőő, Gajár, Galántha, Handlova, Jánosháza, Kápolnokmonostor, Királydaróc. Kismárton, Korpona, Kőszeg, Lovasberény, Nagykanizsa, Nagykapus (Ungm.), Nyiregyháza, Obesztzerce Ólubló, Pápócz, Pecsenyéd, Putnok, Réten, Szulok, Turócszentmárton, Úrmény, Zákamene. — **29.** Apatfalva (Borsodm.), Bánffyhyvad, Battyánfalva, Hanusfalva, Mezőkászony, Mezőkeresztes (Biharm.), Monyorókerék.

1. Iunie. Borsa (Máramarosm.) Erdőszáda, Felsőszölnök, Lekencze, Lénárdaróc, Lipótvár, Magyarigen, Székelyhid, Székelykeve, Szentdienes, Topánfalva, Vaskoh — **2.** Almás (Verőczem.), Berczel, Bözöd, Brád, Butka, Kurtya, Murányalja, Nagybajom (Biharm.) Oláhláposbánya, Papolcz, Petele, Rimaszombat, Sarkad, Tab, Zám, Zemplém.

74
distingeri
6
medalii de stat

(8-10)

10.000
motoare luate
spre îndestuirea
tuturora.

Fillala

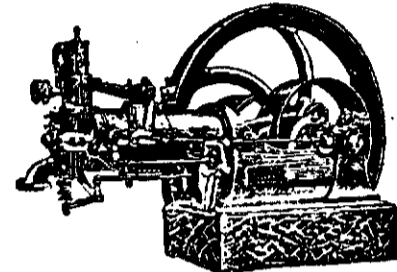
Fabricii de motoare din Dresda

Ignatziu Gellért & Cie.

Budapest, VI., Teréz-körut 41.

Telefon 12-91.

Motoare cu benzin, cu ulei, cu spirit, cu acetylen. — Motoare cu benzin pentru imblătít.

Cele mai moderne, cele mai perfecte și cele mai rentabile motoare generatoare.

Motorul de Dresda e recunoscut de cel mai excelent fabricat în toată Europa. Construcție durabilă. Pregătít din material ales și bun.

Trainic! Nici după ani de lucru nu are lipsă de repara-tură. — Rentabil la siguranță. — Manipularea e foarte simplă. — Spesele de lucru sunt mici.

Motoarele de Dresda să pot privi în lucru la diferite întreprinderi industriale și economice: la mori, la fabrici de cărămizi, fabrici de scânduri și de lemne, la scos de apă, la negoțul cu lapte, la imblătít etc.

Instalările nouă să fac prin oamenii nostri experți.

Deslușiri și preliminară să dau la cerere.

Garanță bună!

Condițiuni de solvire avantajoase.

De vânzare!

In comitatul Nagyküküllő să află de vânzare o moară de măcinat cu site, mânăta cu putere de abur, aparținându-i firez, case frumoase de locuit, zidiri economice, cotețe de îngrășat porci, 15 jugăre pământ, 2 jug. plantațiune de viie și pomat.

Ocaziune binevenită aceasta spre a-și croi cineva bunăstare.

Informațiuni dă **Agentia principală a societății pe acțiuni pentru fabricarea de motoare din Dresda**, reprezentată prin

GELLÉRT IGNÁCZ & Co. BUDAPEST
VI. TERÉZKÖRUT 41.

Cărbuni de fag

În ori-ce cantitate
să caută spre
cumpărare.
Oferte sunt a să
înainta la domnul

CAROL GROSS, Orăștie (Szászváros).

Atențiune!

Veritabila marfă de Sepeș, calitatea cea mai încrezută de bună și vestită.

Pânză de in

și
articole de damast

să pot afla:

în fiecare prăvălie mai mare.

Marca de sentință a fabricii înregistrată din Késmark.

Cu marca
aceasta
numai fa-
bricatele

din
Késmark
sunt
provăzute.

10-10

!! FABRICAT DIN PATRIE !!

Cine are ceva de vândut sau de cumpărat să se adreseze la dl CAROL GROSZ în Orăștie, care dă ori-ce informații.

Tipografia „MINERVA” în Orăștie,

Fondată în anul 1888.

Tipografia „MINERVA”

e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt, cu cea mai mare acuratețe și cu prețuri ieftine. Totodată să îngrijește ca acelea să fie estetic lucrate, după cele mai nouă modele.

Până de prezent să bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca prima tipografie românească în acest mare comitat, să roagă de binevoitorul sprigin al institutelor românești și al privaților.

Tot aci să tipărește:
„BUNUL ECONOM”
revistă ptu agricultură
industrie și comerț.

Comandele
din afară să
efectuească repede!

Opuri ———
Bilte de log. ———
Broșuri ———
Circularare ———
Bil. de vizită ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprintate ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc.

„THE MUTUAL”

Societate pentru asigurări de viață în New-York.

Averea institutului la 31 Decembrie 1904 a fost

2.284.862.000 franci.

Contractele dela „The Mutual” sunt neatocabile după doi ani dela datul subscrierii. După un an de valabilitate să plătește suma asigurată și în cas când moartea a provenit din sinucidere sau duel. Contractele dela Mutual sunt libere de ori-ce restricțiuni atât cu privire la locuință și călătorii cât și cu privire la împlinirea datorinței militare în cas de război pe uscat și pe apă. Afară de aceasta acei indivizi cari sunt în armata comună ces. și reg., la marină, precum și rezerviști dela armata teritorială (honvéd) și glotașii în cas de mobilizare și război sunt asigurați cu valoarea deplină a sumei asigurate din contract fără cea mai mică detragere și fără de a se plăti pentru acest favor vre-o taxă deosebită.

Agentura principală în Ungaria:
Budapesta, VI., Andrassy-ut 20.

Tot felul de îndrumări și deslușiri să dau cu plăcere și la administrația acestei foi. 45-52

Cruce sau stea dublă electro-magnetică.

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

vindecă și înviează

Deosebită atențiune

rării, că acest aparat

(191)

de 20

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție

e a se da împreju-

vindecă boale vechi

de ani. 110-

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fîșturi de ureche, bătăie de inimă, sgârțuiri de inimă, asma, ausul greu, sgârțuiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și la picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența pinsomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari privesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, aprățit și cercetat. Deja estinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 6 cor.

folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V. strada Vadász 42G. colțul strada Kálmán.